

# Schoolondersteuningsprofiel

2023-2027



## Inhoudsopgave

<b>1. Inleiding</b> .....	3
<b>2. Algemene gegevens</b> .....	4
2.1 Contactgegevens .....	5
2.2 Onderwijsvisie / schoolconcept.....	6
2.3 Kengetallen leerlingenpopulatie huidig schooljaar en afgelopen 10 schooljaren .....	9
<b>3. Welke basisondersteuning biedt PrO Almere?</b> .....	10
3.1 Onderwijsaanbod .....	10
3.1.1 Leeraanbod.....	11
3.1.2 Diplomering en certificering.....	12
3.1.2.1 Schooldiploma of verklaring.....	12
3.1.2.2 Certificaten .....	12
3.1.2.3 Praktijkverklaringen.....	13
3.2 Onderwijs- leerproces .....	13
3.2.1 Groepen .....	13
3.2.2 Structuur van de les .....	13
3.2.3 Vrije momenten.....	14
3.2.4 Mentoraat.....	14
3.2.5 Verslaglegging.....	14
3.3 Aanwezige vaardigheden bij medewerkers .....	15
<b>4. Welke extra ondersteuning biedt PrO Almere?</b> .....	17
4.1 OJA (Onderwijs Jeugd(hulp) Arrangement) : Onderwijs en Zorg in nauwe samenwerking voor leerlingen van PrO Almere .....	17
4.2 Organisatie van de (extra) ondersteuning.....	18
4.2.1 Organisatie van de zorg.....	18
4.2.2 Arrangementen .....	18
4.2.2.1 Arrangement 1: EAG.....	18
4.2.2.2 Arrangement 2: PLUS.....	19
4.2.2.3 Arrangement 3: Extra Nederlands.....	19
4.2.2.3.1 TOS .....	19
4.2.2.3.2 Dyslexiecoaching .....	20
4.2.2.3.3 Nieuwkomers .....	21
4.2.2.4 Arrangement 4: TT groepen .....	21
4.2.2.5 Arrangement Next Level.....	21
4.3 Afstemming van de zorg met (keten)partners .....	22
4.3.1 Afstemming zorgpartners.....	22

4.3.2 Afstemming partners stage en arbeid.....	23
4.4 De grenzen van de ondersteuningsmogelijkheden .....	24
<b>5. Toekomst: waar willen we staan over 5 jaar? .....</b>	<b>26</b>
5.1 Terugblik toekomstperspectief 2017-2023.....	26
5.2 Perspectief voor 2027 .....	27

## 1. Inleiding

De wetgeving Passend onderwijs schrijft voor dat iedere school/vestiging in het samenwerkingsverband een ondersteuningsprofiel heeft. In het schoolondersteuningsprofiel worden de mogelijkheden van de school beschreven voor het bieden van passend onderwijs aan leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Alle leerlingen op het Praktijkonderwijs hebben specifieke ondersteuningsbehoeften. Sommige leerlingen hebben nog wat extra ondersteuning nodig.

Het ondersteuningsprofiel heeft verschillende functies:

- *profilering*: Waar staat PrO Almere voor? Een beschrijving van de mogelijkheden en de grenzen van de ondersteuning die geboden kan worden;
- *kwaliteitsfunctie*: wat zijn de behaalde resultaten en waar kan PrO Almere zich nog verder in ontwikkelen, wat zijn de ambities van PrO Almere?;
- *toelating*: dit document kan een rol spelen bij de toelating van leerlingen;
- *communicatiefunctie*: intern binnen de school, maar vooral ook naar partners toe, zoals ouders, andere scholen en jeugdzorginstellingen.

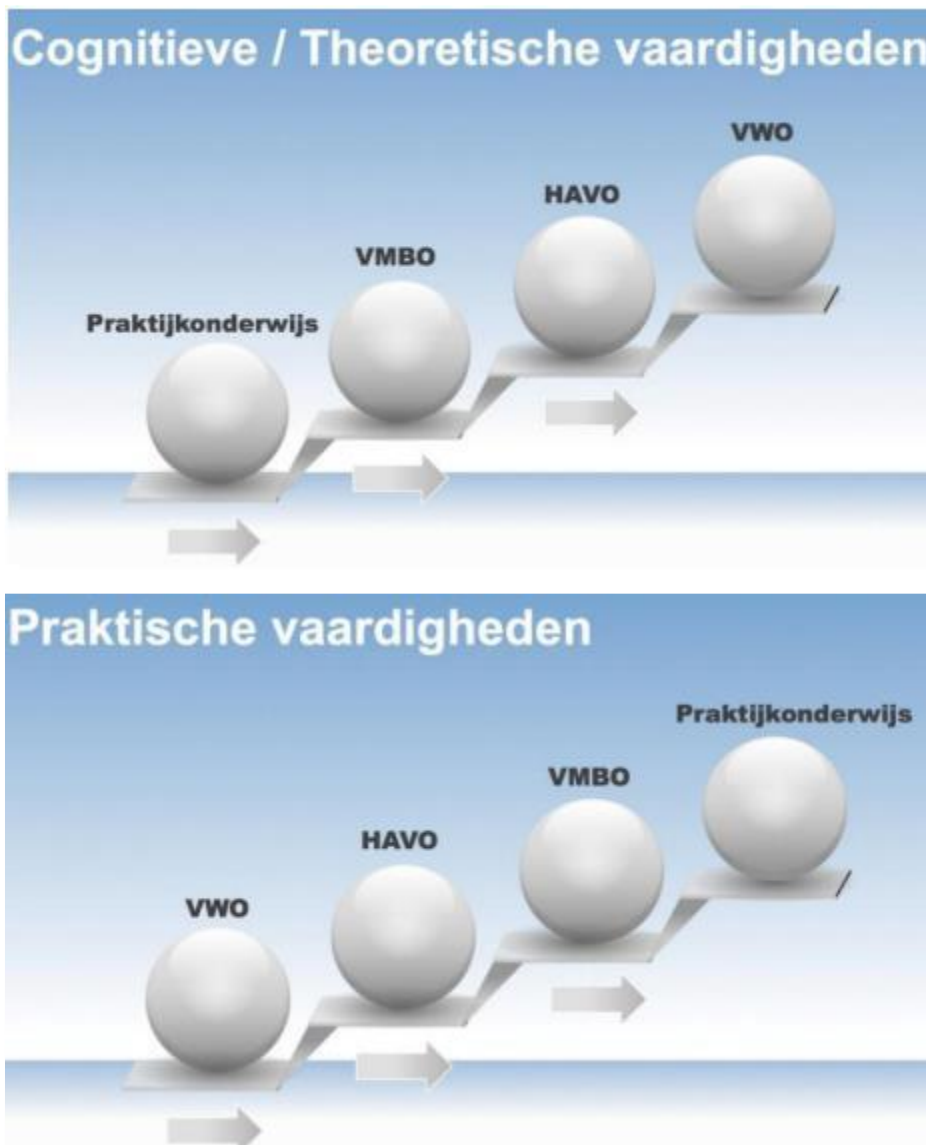
Het ondersteuningsprofiel wordt eenmaal in de vier jaar door het bevoegd gezag van de school vastgesteld. De medezeggenschapsraad heeft adviesrecht met betrekking tot de vaststelling of wijziging van het schoolondersteuningsprofiel.

## 2. Algemene gegevens

PrO Almere is een openbare school voor praktijkonderwijs. Alle leerlingen zijn welkom, ongeacht hun (religieuze en culturele) achtergrond. PrO Almere is de enige school voor praktijkonderwijs in Almere. Praktijkonderwijs is regulier voortgezet onderwijs. De school is onderdeel van de Almeerse Scholen Groep (ASG) en valt onder het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Almere. PrO Almere is een van de grootste scholen voor praktijkonderwijs in Nederland. De leerlingen zitten niet allemaal bij elkaar in één gebouw. Er zijn drie locaties: Almere Stad, Almere Tussen de Vaarten en Almere Buiten. Op elke locatie is er een midden- en bovenbouw (leerjaar 3 t/m 6). De richtingen in de bovenbouw zijn verdeeld over de locaties:

- Tom Poesstraat: Dienstverlening, Techniek
- Koningsbeltstraat: Logistiek, Groen
- Bachweg: Winkel, Horeca

Op de locaties Koningsbeltstraat en Bachweg is er ook een onderbouw (leerjaar 1 en 2).



## 2.1 Contactgegevens

<b>Algemene gegevens</b>	
Naam school	<b>PrO Almere</b>
Schoolleiding	Bertien Hoek (directeur) Hanneke Broos (adjunct-directeur)
Postadres	Postbus 10315 1301 AH Almere
Website	<a href="http://www.proalmere.nl">www.proalmere.nl</a>
E-mailadres	<a href="mailto:info@proalmere.nl">info@proalmere.nl</a>
<b>Locatiegegevens</b>	
Vestiging	PrO-Bachweg
Brinnummer	17JI
Adres en plaats	J.S. Bachweg 7 1323 BA Almere
Telefoonnummer	036-5338141
Vestiging	PrO-Koningsbeltstraat
Brinnummer	30UD
Adres en Plaats	Koningsbeltstraat 4 1329 AL Almere
Telefoonnummer	036-5336194
Vestiging	PrO-Tom Poesstraat
Brinnummer	28BU
Adres en Plaats	Tom Poesstraat 2 1336 AE Almere
Telefoonnummer	036-5494150

## 2.2 Onderwijsvisie / schoolconcept

In Nederland kennen we voor leerlingen van 12 jaar en ouder voortgezet onderwijs als vmbo, havo, vwo, gymnasium. Praktijkonderwijs is ook voortgezet onderwijs. Het gaat uit van de mogelijkheden van de leerling. Praktijkschoolleerlingen hebben onderwijs nodig dat praktisch van aard is. Zij leren door 'te doen' in plaats van door 'te luisteren'. Vaak is dat al eerder gebleken en zijn het jongens en meisjes die, voor ze op PrO Almere kwamen, op een school voor speciaal (basis)onderwijs zaten. Leerlingen die op het Praktijkonderwijs zitten, hebben een toelaatbaarheidsverklaring voor praktijkonderwijs. De criteria om hiervoor in aanmerking te komen zijn landelijk vastgesteld (meer informatie hierover vindt u in de schoolgids). De criteria gaan over de leermogelijkheden en het leerniveau. Voor de kans op succes zijn ook andere factoren van belang, zoals de talenten, leerstijl en ondersteuningsbehoeften. Deze factoren kunnen de doorslag geven bij plaatsing, ook als de leerling niet (helemaal) aan de criteria voldoet. Bij leerlingen op het praktijkonderwijs liggen de talenten vaak op het praktische, creatieve, sportieve en/of sociale vlak. Praktijkonderwijs biedt een kansrijke leerroute voor praktisch lerende kinderen en jongeren. Hun ondersteuningsbehoeften liggen zowel op het didactische als het pedagogische vlak.

Het onderwijsconcept van PrO Almere is gebouwd op de pedagogische grondfiguur van Stevens (2004).

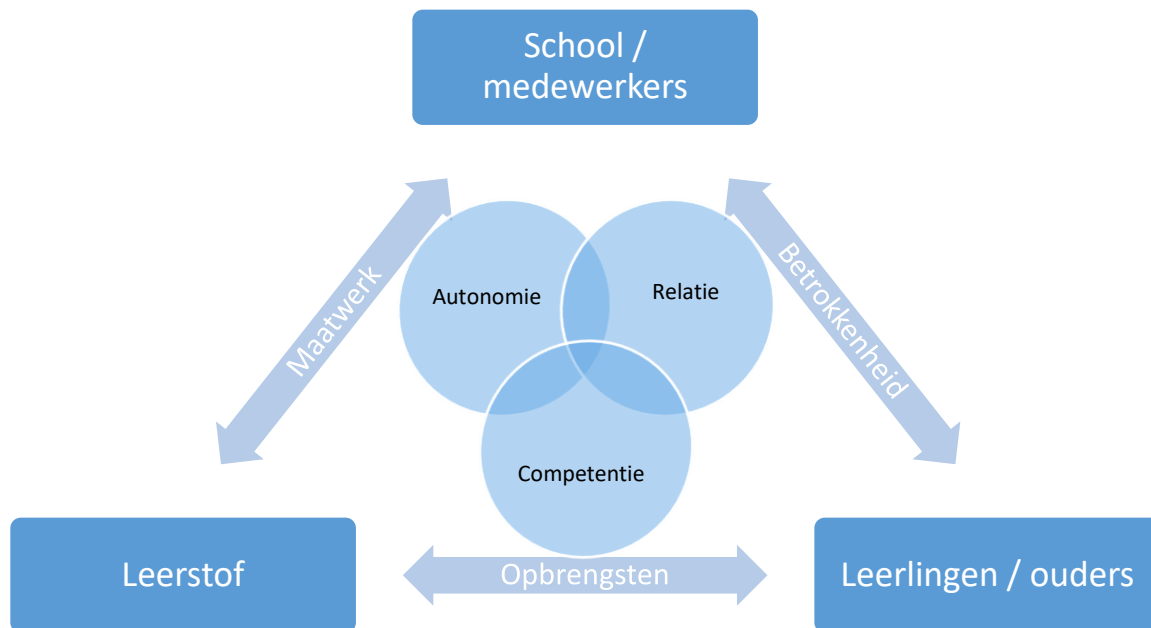


Jongeren die opgroeien hebben behoefte aan competentie, relatie en autonomie. Deze basisbehoeften vragen pedagogische antwoorden. De kwaliteit van de interactie tussen de basisbehoeften en pedagogische antwoorden bepaalt de kwaliteit van het pedagogisch klimaat.<sup>1 en 2</sup>

<sup>1</sup> Stevens, L.M. 2004 - Stevens, L. (Red.) (2004). *Zin in School*. Amersfoort: CPS.

<sup>2</sup> Blijswijk, van R. (2012). *Over het werk van Luc Stevens: 'de behoefte aan relatie, competentie en autonomie'*. Driebergen: Hetkind (<http://hetkind.org/2012/11/25/over-het-werk-van-luc-stevens-de-behoefte-aan-relatie-competentie-en-autonomie/>). Geraadpleegd op het internet op 2 februari 2017)

Op school zien we dit terug in de interactie in de driehoek tussen leerlingen en ouders, leerkrachten en leerstof<sup>3</sup>: Medewerkers die de verbinding aangaan zorgen voor betrokkenheid bij leerlingen en ouders, een schoolorganisatie die maatwerk biedt zorgt ervoor dat er geleerd kan worden, en leerstof die aansluit zorgt voor opbrengsten die ertoe doen.



We hechten grote waarde aan de kwaliteit van relatie of verbondenheid. Dit vraagt om pedagogisch tact, oftewel tactvol handelen van alle medewerkers: “het goede doen, op het juiste moment, ook in de ogen van de leerling”. Dit vraagt openheid en sensitiviteit voor wat een leerling bezighoudt of voor wat deze nodig heeft. Daarbij vraagt het vertrouwen in de motivatie van de leerling om te willen groeien. Op deze manier kan wederkerigheid ontstaan en vanuit deze relatie een gedeelde verantwoordelijkheid voor het leerproces. Dit wordt gezien als de basis naar volwassen worden en onderwijsresultaten<sup>4</sup>.

PrO Almere leidt op tot goed werknemerschap en goed burgerschap. Het is onze missie om te bereiken dat leerlingen die van school gaan, praktisch en sociaal, voldoende redzaam zijn in het dagelijks leven van wonen, werken en vrije tijd. Dat betekent dat zij (al dan niet met hulp) in staat zijn tot:

- het voeren van een huishouding/gezin en het zijn van een goede, betrouwbare buur
- het hebben en houden van een baan
- het zinvol invullen van de vrije tijd

Dit willen we bereiken door de leerlingen uit te dagen om zo veel mogelijk te leren, vooral vanuit de praktijk. Hiervoor is de schoolorganisatie van belang: maatwerk, onderwijs van programma gericht naar individueel gericht. Dit betekent dat er gekeken wordt naar wat de leerling nodig heeft, wat de leerling wil leren en waar de leerling goed in is. Hierdoor wordt het gevoel van autonomie van de leerling versterkt, werkt de leerling op zijn eigen niveau, zowel in praktijk als met de avo vakken. Indien nodig worden er individuele roosters opgesteld in de onderbouw. In de bovenbouw werken leerlingen al met individuele roosters

<sup>3</sup> Naar: Gelder, van L. 1969

<sup>4</sup> NIVOZ. <http://nivoz.nl/trajecten/pedagogische-tact/>. Geraadpleegd op het internet op 2 februari 2017.



zodat de leerling het onderwijs krijgt wat bij hem past. Hierdoor zal hij/zij zich competent gaan voelen en worden de beoogde opbrengsten voor de leerling relevant.

Alle medewerkers van PrO Almere werken samen om het leer- en leefklimaat op school neer te zetten. Alle leerlingen, en ook ouders, moeten zich welkom weten, zich gezien en gehoord kunnen voelen, ongeacht hun achtergrond en kenmerken. Dat betekent o.a. dat het personeelsbestand divers is naar culturele herkomst en opleidingsniveau, en zoveel mogelijk een afspiegeling is van de populatie van leerlingen en ouders.

Samen vormen we op school een mini-maatschappij die voor een ieder leefbaar moet zijn. Burgerschap is iets dat we dagelijks samen kunnen oefenen op school. Het abstracte begrip burgerschap werken we uit in de vorm van drie V's 5:

- Veiligheid
- Verantwoordelijkheid
- Vriendelijkheid

Iemand die zich ten opzichte van anderen veilig, verantwoordelijk en vriendelijk weet te gedragen wordt gewaardeerd, in welke situatie dan ook, of dat nu op het werk is, of in het gezin, de familie of de buurt.

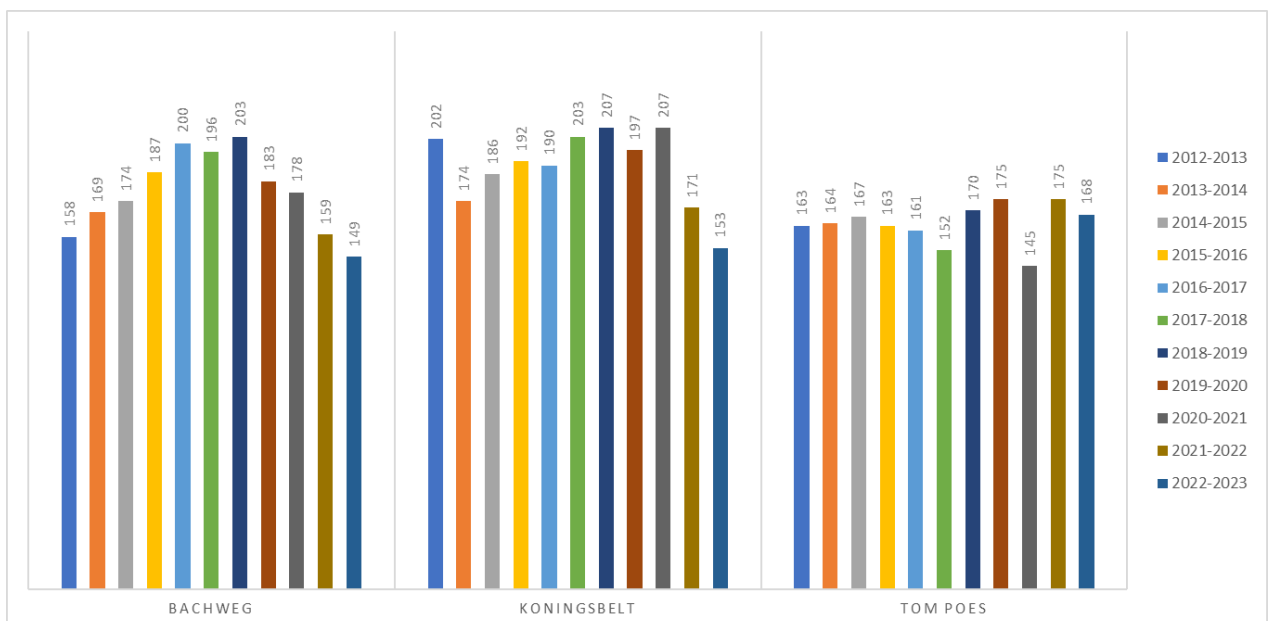
Samen scheppen wij een omgeving waarin zowel medewerkers als leerlingen zich veilig kunnen voelen. Hiervoor dragen we allemaal een eigen verantwoordelijkheid, vanuit onze eigen taak, positie en functie. En vriendelijk zijn kost niets, is ons motto.

---

<sup>5</sup> Naar: Diekstra, R. 2006

## 2.3 Kengetallen leerlingenpopulatie huidig schooljaar en afgelopen 10 schooljaren

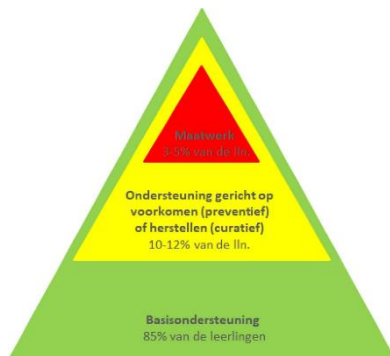
PrO Almere is een van de grootste scholen voor praktijkonderwijs in Nederland. De volgende grafieken geven een beeld van de omvang van de school.



Voor informatie over het aantal behaalde certificaten en Entree diploma's, uitstroomgegevens en tevredenheidsonderzoekresultaten verwijzen we u naar de website: [www.scholenopdekaart.nl](http://www.scholenopdekaart.nl)

### 3. Welke basisondersteuning biedt PrO Almere?

Om de ondersteuning op PrO Almere te beschrijven maken we gebruik van onderstaande figuur



Iedere VO-school heeft de plicht om alle leerlingen basisondersteuning te bieden, dat is die vorm van ondersteuning die elke VO-school ten minste kan bieden. Scholen kunnen naast de basisondersteuning ook extra ondersteuning bieden. Deze extra ondersteuning krijgt vorm in de arrangementen die de school aanbiedt aan die leerlingen die dat nodig hebben.

Wanneer het Praktijkonderwijs vergeleken wordt met andere reguliere VMBO scholen is onze basisondersteuning groter. Want alle leerlingen op het Praktijkonderwijs hebben extra ondersteuning in het leren nodig, zij hebben specifieke ondersteuningsbehoeften, in ieder geval op leergebied, maar vaak ook op sociaal-emotioneel gebied.

Ook binnen het Praktijkonderwijs wordt, naast de basisondersteuning, extra ondersteuning geboden. PrO Almere biedt verschillende arrangementen aan. Hieronder wordt beschreven welke basisondersteuning wij aan leerlingen kunnen bieden. PrO Almere staat midden in de maatschappij en werkt veel samen met partners als de gemeente Almere, bedrijfsleven, jeugdzorg en jongerenwerk. Wij kunnen maatwerkprogramma's bieden.

#### 3.1 Onderwijsaanbod

Het lesprogramma is gericht op maatschappelijke redzaamheid in de domeinen wonen, werken, vrijetijdsbesteding en burgerschap.

Kenmerkend voor praktijkonderwijs is dat er naast een aantal avo-vakken (algemeen vormend onderwijs), veel praktijkvakken worden gegeven. Praktijk is de kern van ons onderwijs. In alle lessen komt voortdurend de dagelijkse praktijk aan de orde. Naast de praktijkvakken zijn ook de avo-vakken praktisch van opzet. In zowel boven- als onderbouw is de verhouding ongeveer 50% praktijk, 25% theorie, 25% variabele lessen. De verdeling is niet voor alle leerlingen gelijk, ook hier is sprake van maatwerk.

Het eerste en tweede leerjaar (onderbouw) wordt op 2 locaties aangeboden. Hierdoor kunnen de jongere leerlingen zoveel mogelijk dicht bij huis naar school. Ouders mogen bij aanmelding ook een voorkeur voor een locatie aangeven. Hier wordt zo veel mogelijk rekening mee gehouden.

In de bovenbouw (vanaf leerjaar 3) is de locatie afhankelijk van de gekozen sector. Het kan zijn dat de leerling dan verder moet reizen. De inmiddels oudere leerlingen kunnen over het algemeen (zelfstandig) reizen. In de onderbouw wordt de leerling hierop voorbereid door te oefenen met zelfstandig reizen en het volgen van lessen op andere locaties.

### 3.1.1 Leeraanbod

Welke vakken de leerlingen krijgen hangt af van het leerjaar waarin ze zitten. Zo kan er een onderscheid gemaakt worden tussen de eerste twee leerjaren (onderbouw), leerjaar 3 (oriëntatiejaar) en de leerjaren 4, 5 en 6 (sector).

Onderbouw praktijkvakken zijn: techniek, koken, burgerschap, plant en dier, beeldende vorming en gym. Vanaf het oriëntatiejaar specialiseren leerlingen zich in een bepaalde richting/sector. Bovenbouw praktijkvakken zijn: horeca, dienstverlening, groen, winkel, logistiek of techniek. Daarnaast krijgen de bovenbouwleerlingen de praktijkvakken burgerschap en gym.

In de lessen van de onderbouw wordt gewerkt aan vakvaardigheden (theorie en praktijk) en algemene werkvaardigheden.

In het oriëntatiejaar (leerjaar 3) oriënteren de leerlingen zich op arbeid. Ze lopen intern stage binnen het leerbedrijf op de leslocatie. Ze versterken op die manier hun algemene werkvaardigheden en hun vakvaardigheden. Werkzaamheden in het leerbedrijf zijn bv. koffie- en theerondes, bestellingen, pauzeverkoop. Daarnaast gaan ze op excursies naar bedrijven. Soms lopen leerlingen ook kortdurende stage in een bedrijf in de door hun gekozen sector. Tijdens de interne stage wordt beoordeeld in hoeverre een leerling “stagerijp” is, waarbij wordt bekeken wat de leerling nog moet leren om succesvol stage te kunnen open in het sectorjaar. Bij voldoende stagerijpheid wordt een externe stageplek gezocht voor de leerling. In leerjaar 4 zetten de leerlingen hun theoretische, praktische en algemene werkvaardigheden in buiten school, in het “echt”. Stages zijn bij uitstek geschikt voor ‘leren door doen’. De werkzaamheden die leerlingen geoefend hebben op school, worden dan in het “echt” ingezet. Het doel van de stage is om de leerling te laten leren in de praktijk. Door de stage gaat de overgang van school naar de arbeidsmarkt geleidelijk en vindt dit plaats in een concrete werksituatie. De stage wordt begeleid door stagebegeleiders (vanuit school) en praktijkbegeleiders (op de werkplek). Deze begeleiding is intensief en is afgestemd op de begeleidingsbehoefte van de leerling. Binnen PrO Almere is veel aandacht en formatie vrijgemaakt voor de begeleiding van leerlingen op hun stage. Naast het opdoen van praktijkervaring, biedt de stage de mogelijkheid om de overstap naar de arbeidsmarkt te kunnen realiseren. Leerlingen lopen twee dagen per week stage. Elk schooljaar kent twee stageperiodes. Indien wenselijk en mogelijk kunnen de stagedagen uitgebreid worden, hierbij staat de leerwens en capaciteit van de leerling centraal. Bij stages is er altijd sprake van maatwerk.

Een belangrijke uitstroomoptie van het praktijkonderwijs is arbeid. PrO Almere heeft een nauwe samenwerking met Mind@Work (IntoWork) en de gemeente Almere om in de overstap van school naar arbeid de juiste begeleiding te bieden en deze te monitoren.

Binnen alle leerjaren oefenen leerlingen niet alleen met praktische opdrachten, maar ook met mondelinge en schriftelijke opdrachten voor Nederlands, Engels en rekenen (AVO). Het doel hiervan is om hun theoretische vaardigheden te onderhouden, en zo mogelijk nog uit te breiden. Op PrO Almere worden de lessen aangeboden vanaf het niveau op weg naar 1F tot en met het niveau 2F. Er wordt in de lessen zowel met praktisch materiaal en boeken/ schriftelijke leerstof gewerkt. Een deel van het materiaal wordt digitaal ingezet. Leerlingen kunnen dan ook thuis met een inlogcode aan de slag.

Daarnaast kunnen uren variabel ingevuld worden vanuit IOP (Individueel Ontwikkel Plan) en cursuslessen. Theorie en praktijk kunnen daar allebei een onderdeel van zijn.

### 3.1.2 *Diplomering en certificering*

#### 3.1.2.1 *Schooldiploma of verklaring*

In juli 2022 zijn de eerste schooldiploma's praktijkonderwijs uitgereikt op PrO Almere. Het uitgangspunt van PrO Almere is dat alle leerlingen die zijn toegelaten tot het praktijkonderwijs een diploma op niveau kunnen behalen, ondanks de grote verschillen tussen leerlingen.

Het PrO diploma is een officieel diploma. Hier hoort een reglement en een handboek bij dat jaarlijks wordt vastgesteld door de MR (medezeggenschapsraad).

Om het PrO diploma te behalen, moet de leerling voldoen aan een aantal voorwaarden. Deze worden besproken met leerlingen en ouders.

Aan de leerlingen worden de volgende eisen gesteld:

Aantoonbaar gewerkt aan:

- AVO vakken op het niveau dat bij de leerling passend is
- programma financiële redzaamheid en gezonde leefstijl
- algemene werkvaardigheden om goed te functioneren op de stageplek
- invullen van de vrije tijd
- burgerschap door actief mee te doen in de leefomgeving en in de samenleving
- de stage is met een voldoende afgerond
- voldoende onderwijsdeelname (tenminste 85% gedurende het laatste schooljaar, inclusief stage).

Leerlingen moeten hun (digitale) portfolio, stage, proeve van bekwaamheid (pvb) en examengesprek goed hebben afgerond. In het portfolio verzamelt de leerling de bewijzen om de behaalde competenties aan te tonen.

De school is verplicht om aan leerlingen die geen diploma behalen, een verklaring voor het praktijkonderwijs uit te reiken.

#### 3.1.2.2 *Certificaten*

Het leeraanbod op PrO Almere is maatwerk. Naast het bovengenoemde algemene leeraanbod worden er nog verschillende trajecten binnen school en de stageplek aangeboden. In de bovenbouw volgen de leerlingen certificeringstrajecten, met als doel één of meer certificaten te behalen. Deze certificaten zijn gericht op de praktijk, dat wil zeggen dat leerlingen voor het behalen van deze certificaten, vaardigheden moeten beheersen die ze in de lessen op school en binnen hun stage kunnen oefenen en trainen. Bij deze certificering gaat het niet om het behalen van een bepaald niveau op het gebied van taal en rekenen, maar om het juist kunnen uitvoeren van de vaardigheid. Om een certificaat te behalen moet de leerling aan de daarvoor gestelde eisen voldoen op het gebied van praktische vaardigheden en vaktheorie.

PrO Almere biedt op dit moment meer dan 40 certificeringstrajecten aan. Een deel van hen wordt geëxamineerd door de brancheorganisatie. In dat geval is het certificaat landelijk geldig. Voorbeelden van certificaten: autotechniek, werken in een (zorg)instelling, werken in de groenvoorziening, logistiek niveau 1 en 2, bedienings-assistent, winkel niveau 1 en 2.

De maatschappelijke meerwaarde van (branche-)certificaten is dat zij de kansen van de leerling op de arbeidsmarkt aanmerkelijk vergroten.

### 3.1.2.3 *Praktijkverklaringen*

Leerlingen kunnen ook praktijkverklaringen behalen. Met een praktijkverklaring tonen leerlingen aan wat zij in de praktijk kunnen, zonder dat er een beroep gedaan wordt op de (vak-)theoretische kennis. Dit is vooral van belang voor de leerlingen die de praktische vaardigheden sterker ontwikkeld hebben dan de theoretische.

Deze verklaringen zijn gerelateerd aan de kwalificatie dossiers van het MBO. Het behalen van praktijkverklaringen gebeurt op de stageplek maar heeft een directe verbinding met school. De stagebegeleider is de intermediair tussen school en het stagebedrijf. Wanneer de leerling een werkproces of een aantal werkprocessen voldoende beheerst kan er een praktijkverklaring afgegeven worden. De verklaring wordt afgegeven door de leermeester van het stagebedrijf. Op de verklaring staat genoteerd welke werkprocessen, uit welk kwalificatie dossier MBO, op welk niveau beheerst worden. Uit ervaring blijkt dat leerlingen vooral praktijkverklaringen behalen op niveau 1 en niveau 2. De kracht schuilt erin dat leerlingen een “praktijkverklaring” krijgen op basis van wat zij praktisch kunnen, en dat de gecertificeerde werkprocessen herkenbaar zijn voor de werkgevers.

## 3.2 Onderwijs- leerproces

### 3.2.1 *Groepen*

Vooraf in de onderbouw wordt gewerkt in kleinere groepen dan in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Een klas is een heterogene leerjaargroep met 12-15 leerlingen, met meestal één mentor voor de groep. Bij de indeling van de groepen wordt een match gezocht tussen de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de stijl van lesgeven/begeleiden van de leerkracht/mentor(en).

In de bovenbouw wordt er gewerkt met stamgroepen. De groep wordt ingedeeld op basis van passend mentoraat. In de overstap van de onderbouw naar de bovenbouw wordt bekeken welke mentor past bij welke leerling. Daardoor kunnen er in een stamgroep leerlingen zitten van verschillende sectoren. Een stamgroep kan groter zijn dan een klas in de onderbouw en kan meerdere leerjaren omvatten. Daarnaast hebben de leerlingen verschillende stagedagen. Hierdoor zijn de roosters individueel en is de groepssamenstelling per les wisselend.

### 3.2.2 *Structuur van de les*

Leerlingen hebben te maken met een (individueel) rooster. Ze hebben les van verschillende docenten (vakleerkrachten) in verschillende klaslokalen. De docent start en eindigt vaak met een groepsinstructie of groepsgepraek. Deze groepsgewijze benadering is van belang voor de leerlingen omdat zij, ieder op hun eigen manier, gebaat zijn bij houvast, duidelijkheid en sfeer. De rest van de les wordt er vaak gewerkt in kleinere groepjes, in tweetallen of individueel. De docent regisseert via de groepsindeling de sociale contacten binnen de les. Doordat de docent stuurt krijgen leerlingen de kans om te oefenen met een rol in de samenwerking, die ze niet vanzelf op zich nemen. Door te kiezen voor individuele werkvormen brengt de docent rust en concentratie in de klas. Oefening van de lesstof

gebeurt zelfstandig (leerling in groep of in kleine groep) of begeleid (in groep met individuele aandacht van docent of in kleine groep onder begeleiding van onderwijsassistent).

In de bovenbouw wordt minder groepsgewijs en meer individueel gewerkt. Dit heeft te maken met de leertrajecten die in de hogere leerjaren gaandeweg steeds meer maatwerk worden.

### *3.2.3 Vrije momenten*

De vrije momenten (voor aanvangstijd, na eindtijd, leswisselingen en pauzes) kunnen voor alle leerjaren gelijktijdig zijn. De pauzes gedurende de lesdag zijn vrije lesmomenten die meetellen in het aantal lessen van de leerling. Het is een leermoment voor sociale- en praktische redzaamheid in vrije situaties. Leerlingen houden zelfstandig pauze op het schoolplein of in de aula en zorgen zelf voor een tussendoortje en lunch. Ze kunnen in de pauze iets te drinken en te eten aanschaffen in de kantine. Meerdere werknemers van de school houden toezicht tijdens deze momenten.

### *3.2.4 Mentoraat*

Iedere klas heeft een vaste mentor of duo-mentoraat. Deze is het aanspreekpunt voor veel zaken rond zijn of haar groep. Iedere mentor (of duo) heeft 6 uur per week voor mentortaken, dit is intensiever dan op andere reguliere VO-scholen. Het streven is dat de mentor de leerling dagelijks of meerdere keren per week ziet. Bij leerlingen die meerdere dagen stage lopen buiten school is dit minder vaak. Het mentorcontact kan zijn in de IOP uren, en/of in vaklessen die aan de eigen groep worden gegeven.

De mentor voert individuele gesprekken met leerlingen (coaching) op ingeplande momenten. Dit gebeurt onder andere om de doelen van de komende periode te bespreken en te evalueren. De frequentie hiervan is verschillend. Dat heeft te maken met de hoeveelheid (aan)sturing die een leerling nodig heeft. De leerlingen worden in de lessen gecoacht, maar ook tussen de bedrijven door en in pauzemomenten.

De mentor is goed op de hoogte van de ontwikkeling en de leefsituatie van de leerling en heeft een signalerende functie. Signalen kunnen afkomstig zijn vanuit collegae, de leerling zelf of vanuit derden (ouders, instanties). Bij stagnatie of een vermoeden van problemen informeert de mentor bij collegae, zorgteam en ouders hoe zij dit zien.

PrO Almere hecht veel waarde aan afstemming met ouders/verzorgers. De verbinding is noodzakelijk om jongeren tot leren te laten komen. De mentor heeft minimaal 2x per jaar een gepland gesprek met ouders en leerling (driehoeksgesprek). De frequentie van het oudercontact kan om verschillende redenen hoger zijn, bijvoorbeeld als er zorgen zijn op school of thuis. Het initiatief van het contact kan zowel bij school als bij ouder liggen.

### *3.2.5 Verslaglegging*

Elke leerling heeft een MOP, Mijn Ontwikkel Plan. Hierin worden de leerroutes, de vorderingen, en de resultaten weergegeven.

In het MOP staat de verwachte uitstroom, de leerroute/het programma voor het (komende) schooljaar, waar de school rekening mee moeten houden en welke begeleiding er nodig is. Het MOP is voor een heel schooljaar en wordt elk jaar in juni geëvalueerd en bijgesteld.

Omdat een heel schooljaar lastig te overzien is, werkt het praktijkonderwijs ook met doelen op kortere termijn. In coachingsgesprekken stellen leerling en mentor samen kleine, haalbare doelen op voor de korte termijn, bespreken ze hoe het gaat, wat de leerling geleerd en bereikt heeft en wat de komende doelen worden.

De leerling kan de behaalde doelen, vaardigheden en uitgevoerde werkzaamheden bewijzen in een portfolio. In het portfolio worden bewijzen van verschillende soort opgenomen: toetsen, verslagen, foto's en certificaten van cursussen en individuele werkdoelen.

PrO Almere werkt met het digitale, webbased leerlingvolgsysteem Presentis. Dit leerlingvolgsysteem is gebouwd voor de leerling. Medewerkers van school, maar ook de hulpverleners van 's Heeren Loo en de leerling zelf hebben toegang tot Presentis. Voor ouders is elk moment van de dag in te zien hoe hun kind ervoor staat, hoe het gaat op school, onder meer door het logboek in te zien.

De algemene werkvaardigheden worden 2x per schooljaar beoordeeld door mentor(en) en andere docenten/begeleiders. De percentages geven aan in hoeverre de leerling de vaardigheden beheerst. Hoe hoger het percentage, hoe zelfstandiger de leerling de werkvaardigheden laat zien.

Twee keer per schooljaar komt er een overzicht van de behaalde resultaten van de leerling op de praktijk- en theorie vakken. De resultaten worden beoordeeld in percentages, in hoeverre heeft de leerling de vakdoelen voor dat leerjaar behaald? Er wordt ook aangegeven op welk niveau de leerling leert of welke leerroute wordt gevolgd. Voor de praktijk volgen de meeste leerlingen leerroute 1. Een leerling kan ook voor één of meer vakken een leerroute op een lager (<1) of hoger niveau volgen (>1).

<1	Leerlingen hebben meer en langer ondersteuning nodig van mensen om zich heen.
1	Deze leerroute werkt toe naar werken en wonen op assistentenniveau (MBO 1). De leerling kan veel zelf, maar heeft af en toe hulp nodig.
>1	Leerlingen hebben bijna geen ondersteuning nodig en zijn heel zelfstandig en redzaam.

Vanuit de overheid zijn er referentieniveaus voor theorie (Nederlands en rekenen) vastgesteld:

<1F	De basisvaardigheden zijn nog onvoldoende, de leerling werkt op basisschool niveau.
1F	De leerling beheerst het niveau einde basisonderwijs, dit is het streefniveau voor het einde van het praktijkonderwijs. Voor Nederlands (Nieuwsbegrip) betekent dit goede scores op niveau B (groep 8 niveau).
2F	Deze score hebben leerlingen nodig voor een VMBO of MBO diploma (niveau 2 en 3).

Stages worden afgesloten met een beoordelend stageverslag. Bij interne stages wordt dit verslag gemaakt door de interne stagebegeleider. Bij de externe stage wordt dit verslag gemaakt door de stagebegeleider in samenspraak met de werkbegeleider.

### 3.3 Aanwezige vaardigheden bij medewerkers

Alle medewerkers van de school werken samen om een veilig leer- en leefklimaat binnen de school neer te zetten. Zij beschikken hiervoor over pedagogische vaardigheden.

Het personeel heeft kennis van pedagogisch tact, zodat zij "het goede doen, op het juiste moment, ook in de ogen van de leerling". Dit vraagt openheid en sensitiviteit voor wat een leerling bezighoudt of voor wat deze nodig heeft.<sup>6</sup>

De benadering van het personeel is passend bij de doelgroep moeilijk lerende jongeren van het praktijkonderwijs. Dit houdt in dat zij structuur bieden en duidelijkheid scheppen in het

<sup>6</sup> NIVOZ. <http://nivoz.nl/trajecten/pedagogische-tact/>. Geraadpleegd op het internet op 2 februari 2017.



wie, wat, wanneer en waar. Daarnaast benoemen zij concreet gewenst en ongewenst gedrag. Ze spreken duidelijke verwachtingen uit en bespreken consequenties van het gedrag. We stellen kleine gedragsdoelen op vanuit een positieve grondhouding. Mocht het een keer mis gaan dan gebruiken we herstelrecht om de onderlinge verhoudingen weer op orde te krijgen.

Binnen het praktijkonderwijs heeft onderwijsgevend personeel, naast de basisvaardigheden, extra vaardigheden nodig op zowel didactisch en pedagogisch vlak. Zij zijn in staat om de lesstof te visualiseren en op een praktische wijze aan te bieden. Ze dragen de lesstof aan de leerlingen over, door gebruik te maken van voordoen – nadoen – nakijken. Er wordt minder gebruik gemaakt van alleen (directe) mondelinge of schriftelijke instructie. Docenten (maar ook onderwijsassistenten) delen de opdrachten op in stappen, waardoor het (werk)geheugen van de leerling niet onnodig belast wordt. Indien nodig wordt er gebruik gemaakt van een stappenplan of werkkaart, waar de leerling op terug kan vallen. De technieken van Teach like a Champion worden in de lessen ingezet.

Binnen het praktijkonderwijs is er ruimte voor intensieve vorm van mentoraat in vergelijking met andere typen regulier voortgezet onderwijs. Mentoren, maar ook onderwijsassistenten, voeren regelmatig individuele coaching gesprekken met leerlingen. Tijdens die gesprekken houden zij balans tussen het sturen van het leerproces en ondersteunen in het leerproces. Docenten moeten de leerlingen uitdagen en stimuleren om te reflecteren en zichzelf te blijven ontwikkelen. Om de coachingsvaardigheden van docenten/mentoren te behouden en te versterken is dit een terugkerend scholingsonderdeel.

## 4. Welke extra ondersteuning biedt PrO Almere?

Bij het basisniveau van de zorg kan de leerling regulier meedoen met de lessen, didactiek, en pedagogische aanpak van PrO Almere.

Er zijn ook leerlingen waarbij extra zorg is:

- zij hebben extra begeleiding in de klas nodig om de lessen goed te kunnen volgen
- zij hebben speciale didactiek en/of pedagogische aanpak nodig
- waar zorgen rondom thuissituatie en/of vrije tijd zijn

Op PrO Almere werken naast de schoolleiders, de docenten en het gebruikelijke onderwijsondersteunend personeel (administratieve krachten, conciërges, onderwijsassistenten in alle sectoren) diverse extra professionals. Het gaat om deskundigen op het terrein van de orthopedagogiek, zorgcoördinatie en maatschappelijk werk die speciaal voor PrO Almere werken. Maar ook docenten die een masteropleiding hebben gevolgd. Zo kunnen we “in eigen huis” problemen aan die veel verder gaan dan het lesgeven alleen.

Op iedere locatie is daarvoor een zorgteam aanwezig. Het zorgteam bestaat uit een teamleider, orthopedagoog en zorgcoördinator. De orthopedagoog kan benaderd worden voor zorgen omtrent de schoolloopbaan en problematieken binnen school. Hierbij kan gedacht worden aan zorgen rondom de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling. De zorgcoördinator heeft contacten met externe instanties. Daarnaast coördineert zij de zorg omtrent de leerling wanneer dit vastloopt. Het gaat hierbij met name over zorgen die de school(omgeving) overstijgen. Een teamleider houdt binnen het zorgteam zicht op het verzuim en de veiligheid binnen school.

PrO Almere kent een intensieve samenwerking met 's Heeren Loo. Dit heet een onderwijsjeugdhulparrangement (OJA). Op elke locatie van PrO Almere zijn er ambulante begeleiders werkzaam. Ook de gezinsbegeleiders en betrokken gezondheidszorgpsycholoog van 's Heeren Loo komen op de locaties.

### 4.1 OJA (Onderwijs Jeugd(hulp) Arrangement) : Onderwijs en Zorg in nauwe samenwerking voor leerlingen van PrO Almere

Vanuit de gemeente wordt alle jeugdzorg voor leerlingen van PrO gefinancierd vanuit het OJA. Dat betekent dat alle jeugdhulp via het OJA wordt ingezet, 's Heeren Loo is de jeugdzorg instantie waar PrO mee samenwerkt. In afstemming kunnen andere jeugdzorg organisaties in onder aanneming.

De hulpverlening vanuit het OJA wordt ingezet om leerlingen beter tot leren, tot ontwikkeling te laten komen, in de breedste betekenis. Er zijn ambulante hulpverleners werkzaam op school en onderdeel van het team.

De ambulante begeleiders zijn onderdeel van de zorgoverleggen op school.

Er worden preventieve trainingen aan alle leerlingen gegeven, en er worden op indicatie vanuit het zorgoverleg, of ouders, thema groepen gegeven. Deze trainingen zijn preventief en we hebben de visie dat leerlingen veel van elkaar kunnen leren.

Daarnaast zijn er ook leerlingen die individuele ambulante begeleiding krijgen, hierin wordt gewerkt met leerdoelen. De ambulante begeleider communiceert hierin met de mentor en kan de leerling in de klas observeren. De leerling kan dan zijn doel oefenen in de schoolpraktijk.

Ambulante begeleiders communiceren ook met ouders en kunnen ook ouders begeleiden rond opvoedingsvragen, communicatie binnen het gezin.

Hoewel we zoveel mogelijk preventief werken is er soms rond een jongere meer nodig. Elke twee weken is er een OJA overleg, waarin dit wordt besproken. De gedragswetenschapper van 's Heeren Loo denkt hierin mee en dan wordt er met ouders en leerling gekeken wat er meer nodig is: bv therapie, trauma verwerking en soms diagnostiek.

## 4.2 Organisatie van de (extra) ondersteuning

### 4.2.1 Organisatie van de zorg

Mentoroverstijgende zorgen worden besproken in het zorgoverleg van de locatie. Meestal is er voor die tijd al het nodige gedaan door de mentor en het team. In de zorgoverleggen wordt de situatie besproken en worden afspraken gemaakt over het te volgen traject.

Als trajecten dreigen te stagneren of er een extra arrangement nodig is dan wordt een leerling ingebracht in de staf. De staf bestaat uit de directeur en de orthopedagogen en zorgcoördinatoren van de drie locaties. Binnen PrO Almere fungeert de staf als een intern zorg-advies-team. Op verzoek kunnen ook anderen aansluiten, zoals een teamleider, plus-begeleider of de stagecoördinator. De inbreng van een leerling in de staf gebeurt op initiatief van het zorgteam van een locatie.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een leerling in het zorgadviessteam (ZAT) in te brengen. Er is dan expertise nodige van één (of meer) van de samenwerkingspartners. Het inbrengen van een leerling doet de zorgcoördinator (anoniem of met toestemming van ouders). Het ZAT is iedere 2 maanden op PrO Almere en naast 's Heeren Loo, Vitree, Fornhese en het wijkteam, zijn ook de leerplichtambtenaar en de jeugdarts aanwezig. Tactus en de jeugdagente zijn op afroep aanwezig. Als een partner van het ZAT zorgen heeft omtrent een leerling kan hij deze ook inbrengen in het ZAT.

### 4.2.2 Arrangementen

Alle leerlingen op het praktijkonderwijs hebben extra ondersteuning nodig in het leren. Mocht deze ondersteuning niet toereikend zijn dan heeft PrO Almere nog specifieke onderwijsarrangementen die ingezet kunnen worden.

#### 4.2.2.1 Arrangement 1: EAG

Op twee locaties (Bachweg en Koningsbeltstraat) hebben we de mogelijkheid om leerlingen in de onderbouw te plaatsen in een EAG groep (Extra Aandacht Groep). De ondersteuning die deze leerlingen nodig hebben, heeft vaak te maken met het niveau van praktische en/of sociaal emotionele zelfredzaamheid. Voor deze leerlingen is het belangrijk om elke dag te oefenen met sociale vaardigheden, niet in de vorm van een training, maar aan de hand van wat er in de groep gebeurt. Op verschillende momenten in de week is er onderwijsassistentie aanwezig in de klas naast de leerkracht. In de bovenbouw maken we een soortgelijke groep door leerlingen gericht in te delen bij mentoren die een beschermend groepsklimaat neerzetten.

#### 4.2.2.2 Arrangement 2: PLUS

Naast de inzet van het onderwijs- en zorgteam, heeft PrO Almere ook de mogelijkheid om Plusbegeleiding in te schakelen. Op twee locaties (Bachweg en Koningsbeltstraat) werken één of twee plus-medewerkers.

Plus biedt ondersteuning en begeleiding op een coachende manier, aan de leerling en aan de docent. Leerlingen komen voor Plusbegeleiding in aanmerking als zij extra ondersteuning nodig hebben om de les goed te kunnen volgen. Dit kan zijn, omdat anders de veiligheid van de leerling zelf of anderen in het gedrang is. De bedoeling van Plusbegeleiding is dat situaties niet escaleren en leerlingen meer inzicht krijgen in hun gedrag(skeuzes). Er wordt daarom aandacht besteed aan bijvoorbeeld respectvol omgaan met elkaar en afspraken nakomen. Leerling, mentor en Plusbegeleider stellen gezamenlijke doelen op. Soms wordt aan het behalen van deze doelen een afgesproken beloning verbonden. De beloning kan bijvoorbeeld een extra kook- of gymles zijn.

Er is meestal iedere dag contact tussen leerling en plus-begeleider. Om de leerling goed te kunnen volgen, kan het zijn dat de leerling een logboek invult. Hierin staat wat er goed ging en wat er beter kon. Ook kan iedere les worden aangegeven of het doel niet, een beetje of helemaal gehaald is in die les. Deze vorderingen worden meestal dagelijks geëvalueerd door plus-begeleider en leerling. Daarnaast observeren en coachen de plus-begeleiders de leerlingen in verschillende lessen en pauzes. Op deze manier kan de plus-begeleider de leerling helpen om de juiste keuzes te maken.

Wat ons verbindt is om samen te bereiken dat alle leerlingen voldoende redzaam zijn in het dagelijks leven. Plus wil op een professionele manier de ander een steuntje in de rug geven door een open, betrokken en onderzoekende houding aan te nemen onder andere door middel van coaching.

#### 4.2.2.3 Arrangement 3: Extra Nederlands

Sommige leerlingen hebben naast het reguliere programma ondersteuning nodig op het gebied van Nederlandse taalvaardigheid. De reden voor extra ondersteuning kan verschillend zijn en is leidend voor de te volgen aanpak. Het derde arrangement bestaat daarom uit verschillende vormen van ondersteuning binnen school op het gebied van Extra Nederlands. Namelijk TOS-begeleiding, Dyslexiecoaching, begeleiding NT2. Binnen dit arrangement ontvangt PrO Almere alleen bekostiging voor leerlingen met een TOS-indicatie. Alle andere extra ondersteuning die binnen dit arrangement geboden wordt valt onder de basisondersteuning voor een leerling.

##### 4.2.2.3.1 TOS

Er zijn leerlingen die moeite hebben met (onder andere) taal door een taalontwikkelingsstoornis (TOS). Voorheen werd dit ook wel ernstige spraak- en taalmoeilijkheden (ESM) genoemd. Vaak zijn deze leerlingen beter in de praktijk. Praktijkonderwijs doet hierdoor een beroep op hun sterke kanten en kan daarnaast vaak goed aansluiten bij het taalniveau van de leerling. Voor sommige van deze leerlingen is er ook op het praktijkonderwijs extra begeleiding nodig. Zij kunnen dan mogelijk in aanmerking komen voor een (licht) arrangement. Vanaf zomer 2023 kunnen we dit rechtstreeks via Viertaal aanvragen. Zij hebben een deskundigheid die specifiek gericht is op leerlingen met TOS. Een indicatie voor een licht arrangement betekent dat er extra ondersteuning ingezet en expertise gevraagd kan worden.

Daarnaast hebben onderwijsassistenten van elke locatie een training gevolgd, georganiseerd door Viertaal / Passend Onderwijs Almere. De training is gericht op het ondersteunen van leerlingen met TOS-problematiek. De ondersteuning heeft met name een coachende rol. De

coaching is vooral gericht op het vergroten van de communicatieve redzaamheid. Onderdeel hiervan zijn bijvoorbeeld het voor- en nabespreken van sociale situaties en diverse oefenvormen voor sociale situaties. Daarnaast kunnen extra uitleg / instructie geven over communicatie en verschillende spelvormen onderdeel zijn van de begeleiding.

#### *4.2.2.3.2 Dyslexiecoaching*

Dyslexie is “een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.” Veel leerlingen die praktijkonderwijs volgen hebben moeite met lezen en/of spellen. Ze hebben lang niet allemaal dyslexie. Op PrO Almere spreken we van dyslexie als er een groot verschil is tussen het begrijpen van taal (begrijpend lezen, begrijpend luisteren, verbale intelligentie) aan de ene kant en het technisch lezen en spellen aan de andere kant. Is er geen groot verschil, dan noem je het geen dyslexie. Dan hoort het gewoon bij het moeilijk-lerend zijn. Leerlingen met dyslexie hebben hiervoor een verklaring. Zij begrijpen meer dan dat ze (zelfstandig) kunnen lezen. Meestal hebben ze extra begeleiding gehad voor lezen en of spellen op de basisschool. Soms hebben ze ook begeleiding gehad buiten school. Voor een dyslexiebehandeling vergoed door de zorgverzekering komen deze leerlingen vaak niet in aanmerking, omdat er naast de dyslexie nog andere (leer)problemen zijn.

De ondersteuning voor dyslexie valt onder de basisondersteuning in het voortgezet onderwijs. Dit geldt ook voor PrO Almere. Dit betekent dat school geen extra middelen of formatie krijgt voor leerlingen met dyslexie. Op school hebben leerlingen met dyslexie recht op compenserende en dispenserende maatregelen. PrO Almere vindt het belangrijk om voor leerlingen een programma “op maat” te maken. Gezien het onderwijsaanbod, is het de vraag in hoeverre leerlingen met dyslexie extra maatregelen nodig hebben in de lessen. PrO Almere biedt vooral een praktische leeraanbod. De (schriftelijke) taal die gebruikt wordt, is vaak kort met begeleiding van plaatjes. Bovendien kent de theorie weinig tijdsdruk en wordt een leerling niet beoordeeld op spelling. Daarnaast werkt de school via “bring your own device”. Alle leerlingen werken daardoor op een eigen laptop, notebook, tablet, etc. Dit zal de verwerking van theorie makkelijker maken. Leerlingen met dyslexie zullen baat hebben bij dit algemene onderwijsaanbod. In de regel zullen ze daarom de meeste lessen voldoende kunnen volgen. Een uitzondering hierop kunnen de lessen AVO zijn. Er wordt bij AVO gewerkt met de Deviant en Nieuwsbegrip en bij Rekenen ook met Deviant. Als er op de computer gewerkt wordt kan de voorleesfunctie worden aangezet. De teksten en vragen kunnen dan voorgelezen worden. Het is voor leerlingen uiteraard ook mogelijk om zelf tekst-naar-spraak-software op hun laptop te installeren en te gebruiken. Er wordt ook veel mondeling gedaan.

Bij (officiële) toetsen (zoals de examens voor de Entree opleiding) hebben leerlingen met dyslexie recht op bijvoorbeeld tijdsverlenging en een groter lettertype. Bij de theoretische schooltoetsen is er weinig tot geen tijdsdruk en waren tot op heden geen aanpassingen nodig. Bij officiële examens voor bijvoorbeeld Entree kan de orthopedagoog voor de leerling een verzoek indienen voor aanpassing van het examen, indien de leerling beschikt over een dyslexieverklaring.

Op PrO Almere bieden we, indien mogelijk, leerlingen met een dyslexieverklaring 1x per week extra begeleiding op school. De begeleiding van onderbouwleerlingen heeft de meeste prioriteit. In de onderbouw is het extra oefenen vaak meer vanzelfsprekend. Daarnaast zijn de leerlingen en het aanbod in de bovenbouw meer gericht op stage en praktijk.

De begeleiding is geen behandeling, geen remedial teaching, geen training, maar een vorm van coaching. De coaching wordt uitgevoerd door stagiaires of onderwijsassistent. Zij krijgen

instructie en begeleiding van de orthopedagoog. Het doel van de begeleiding is dat de leerling zijn lees/schrijfvaardigheden behoudt, en zo mogelijk versterkt. Dat kan door te oefenen in een veilige setting, individueel of in een klein groepje. In de begeleiding wordt gebruik gemaakt van een methodiek, gericht op vloeiend lezen (RALFI) en een methodiek gericht op zelfcontrole bij het schrijven (werken met spellingcontrole). Van deze methodieken is bekend dat ze effectief zijn voor leerlingen in het praktijkonderwijs.

De leerling en dyslexie-coach stellen samen een werkplan op voor de begeleiding. De leerling geeft daarbij aan wat hij/zij graag zou willen leren of verbeteren. De dyslexie-coach en leerlingen evalueren de werkplannen in coachingsgesprekken. Ze bespreken dan hoe de begeleiding gaat, wat de leerling geleerd heeft en wat de komende doelen worden. De voortgang wordt vastgelegd in Presentis. De leerling kan de behaalde doelen opnemen in het portfolio. Bij dyslexiecoaching is het streven om twee geëvalueerde werkplannen per schooljaar te hebben.

#### *4.2.2.3.3 Nieuwkomers*

Leerlingen die nog niet zo lang in Nederland zijn en geen Nederlands spreken gaan eerst naar het Taalcentrum in Almere. Na één of twee jaar stromen zij vaak door naar regulier onderwijs. Zij hebben dan vaak nog wel extra ondersteuningsbehoeften op het gebied van het leren van de Nederlandse taal. Daarnaast kunnen er andere vragen zijn rondom bijvoorbeeld interculturele communicatie en omgaan met gedrag die we niet begrijpen of trauma. Verschillende medewerkers hebben NT2 cursussen gevolgd de afgelopen jaren. Komend jaar gaat in ieder geval een docent een NT2 opleiding volgen.

#### *4.2.2.4 Arrangement 4: TT groepen*

Op onze locatie Tom Poesstraat hebben wij Taal groepen zitten die heel veel baat hebben bij een praktische manier van leren. Het gaat om een groep 17+ jongeren die twee jaar onderwijs hebben gehad op het Taalcentrum en nog onvoldoende de Nederlandse taal beheersen om door te leren op het ROC. Wij bieden hen een praktische programma aan waarin ze tijd besteden aan Nederlands maar ook praktijkvakken krijgen en stage gaan lopen. Verder krijgen zij les in burgerschap. Na een jaar krijgen de leerlingen een advies op maat en stromen veel leerlingen door naar een volgende groep waar ze of BBL Entree gaan doen, inburgeren en drie dagen werken. Mocht BBL Entree toch te moeilijk zijn dan gaan ze inburgeren en vier dagen werken. Het grote voordeel van deze manier van werken is dat zij in de praktijk bij de werkgever ook veel met taal te maken hebben en op die manier veel leren maar dan zonder het theoretisch leren.

#### *4.2.2.5 Arrangement Next Level*

Op 1 december gaan we een nieuwe voorziening starten aan de Operetteweg 96. Het is een Onderwijs Jeugdhulp Arrangement. Deze nieuwe voorziening is bedoeld voor leerlingen met een complexe vraag op leren, gevoel en gedrag. De leerlingen die hier geplaatst worden hebben vaak al meerdere schoolwisselingen meegemaakt. Daarom is het zo belangrijk dat de plaatsing bij Next Level succesvol wordt. Als een leerling vertrouwen kan stellen in anderen, dan groeit ook het zelfvertrouwen en komt er ruimte om te leren. Om dat te bereiken gaan we een partnerschap aan met leerling en ouder(s), bieden we structuur en veiligheid, vanuit een gedegen begrip van de hulpvraag. We werken systematisch aan voorwaarden voor leren en ontwikkelen zonder te over- of ondervragen. We werken samen

aan integrale aanpak van onderwijs en jeugdhulp. Met personeel gaan we starten op 30 oktober waarbij het team een programma op maat maakt voor de leerlingen. Dit is binnen de kaders en leerlijnen van het praktijkonderwijs en de richtlijnen voor het competentiegericht werken in de jeugdhulpverlening. We gaan gericht en planmatig werken aan vaardigheden die belangrijk zijn voor het dagelijkse leven, om te kunnen werken of verder te leren. De toekomstige leerlingen blijven ingeschreven op de school van herkomst. Leerlingen kunnen maximaal twee jaar in Next Level blijven. Er wordt nauw samengewerkt met het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Almere, Gemeente Almere, VSO scholen en 's Heeren Loo.

### 4.3 Afstemming van de zorg met (keten)partners

PrO Almere streeft ernaar om de principes van een lerende organisatie toe te passen. Dat betekent dat wij moeten kunnen inspringen op veranderingen in de samenleving. Samenwerking met andere scholen, instellingen en bedrijfsleven werkt niet alleen stimulerend maar genereert ook nieuwe ideeën om met de veranderingen te kunnen meebewegen. We zijn een echte netwerkorganisatie. PrO Almere werkt samen met andere scholen binnen het voortgezet onderwijs, organisaties gericht op arbeid (denk hierbij aan branche organisaties, kenniscentra, opleidingsscholen, het Almeerse bedrijfsleven maar ook het UWV en Mind@Work), hulpverleningsinstanties en de Gemeente Almere.

#### 4.3.1 Afstemming zorgpartners

Op het gebied van hulpverlening wordt er binnen school op verschillende niveaus samengewerkt:

- Organisaties als Oké op School, Tactus en GGD bieden gastlessen en cursussen (voor leerlingen) aan bij ons op school. Dit gebeurt onder leiding.
- Er is intensief contact over individuele jongeren

PrO Almere wil graag inzetten op preventie. We verwachten dat door tijdig signaleren en het inzetten van een preventief aanbod, jongeren weerbaarder worden en beter toegerust zijn op de maatschappij. Binnen en buiten de lessen wordt hier door het personeel aandacht aan besteed. Daarnaast zijn er regelmatig gastlessen en excursies rondom diverse thema's die jongeren voorbereiden op goed burgerschap, goede voorbereiding op werk, vrije tijd en wonen. Te denken valt aan de gastlessen van de GGD en Tactus Verslavingszorg. Daarnaast zijn er trainingen gericht op weerbaarheid. Een voorbeeld hiervan is de Rots- en watertraining in de eerste klassen. Deze wordt door 's Heeren Loo samen met de mentor gegeven. Binnen iedere locatie zijn er docenten verantwoordelijk voor het inzetten van deze gastlessen en excursies.

Wanneer jongeren naast de preventieve inzet meer nodig hebben, dan wordt er door de zorgcoördinator in samenwerking met ketenpartners een aanbod gezocht wat meer op maat is. Dat is meestal een training voor een groep of het is een geclusterd aanbod waar individuele leerlingen met een specifieke hulpvraag terecht kunnen. Om het zo laagdrempelig mogelijk te laten zijn, vinden deze trainingen plaats op PrO Almere. Er zijn trainingen in samenwerking met Oké op School (Pink Perfect, Blue Perfect) en Humanitas (Jongeren in Rouw).

Daarnaast is er samenwerking met diverse organisaties op het gebied van welzijn en hulpverlening. Welzijnsorganisaties zijn een voorliggende, goedkopere voorziening dan reguliere hulpverlening. Zij organiseren vaak activiteiten die aansluiten bij de behoeften van de jongeren (de Schoor, Trapnatov en Place to Be; Humanitas). Lang niet altijd is het nodig om op zwaardere hulpverlening in te zetten. Wanneer het voorliggend kan, dan weten we elkaar te vinden.

De voorliggende hulp is niet altijd voldoende. Soms vraagt de situatie en/of het gedrag binnen school, in de thuissituatie en/of in de vrije tijd meer begeleiding of zelfs behandeling.

Met ingang van 1 januari 2018 krijgen PrO Almere en 's Heeren Loo van de Gemeente Almere een Onderwijs Jeugdhulp Arrangement. Dit betekent dat wij vanuit school jeugdhulp kunnen bieden in een preventief karakter en er geen indicaties per leerling aangevraagd hoeven worden. 's Heeren Loo is een organisatie die gespecialiseerd is in de doelgroep van PrO Almere. De Gemeente Almere, die ook het belang van (vroeg)tijdig inzetten van passende hulpverlening erkent, heeft 's Heeren Loo als hoofdaanbieder toegewezen. Andere zorgaanbieders, zoals Vitree, de jongerenwerker, Fornhese en het wijkteam blijven betrokken. Het uitgangspunt is dat de begeleiding dan wel behandeling, uitgevoerd zal worden door 's Heeren Loo. Bij gegronde redenen kan gekozen worden om de begeleiding of behandeling door een andere organisatie uit te laten voeren. Voor psychiatrisch onderzoek wordt er naar Fornhese verwezen, tenzij het om een vervolgonderzoek gaat. Aanvragen voor AWBZ, WOZ en PGB vallen niet onder het Onderwijs Jeugdhulp Arrangement.

#### *4.3.2 Afstemming partners stage en arbeid*

Vanuit de stage en de arbeidstoeleiding wordt er nauw samengewerkt met veel bedrijven en instellingen binnen Almere. Elk bedrijf heeft zijn eigen specifieke ondersteuningsmogelijkheden en werkzaamheden. De begeleiding en ondersteuning van de leerling wordt nauw afgestemd tussen stage- en praktijkbegeleider.

PrO Almere werkt nauw samen met Yanmar Europe. In dit bedrijf, dus ook in het bedrijfspand van Yanmar, is een leerwerkbedrijf ingericht. Door deze samenwerking wordt er een veilige, maar ook realistische werksituatie geboden onder begeleiding van een medewerker van PrO Almere. Voor leerlingen kan het leerwerkbedrijf dienen als voorbereiding op hun externe stage, als trainingsplek van specifieke vaardigheden of als specifieke stageplek. De leerlingen leren in het leerwerkbedrijf vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig te kunnen werken. Binnen het leerwerkbedrijf worden werkzaamheden planmatig en systematisch aangeboden. Leerlingen kunnen gericht specifieke arbeidsvaardigheden trainen.

In het kader van nazorg werkt PrO Almere samen met de Gemeente Almere en met Mind@Work. De samenwerking is erop gericht om, met de leerling, een baan te vinden en te behouden. Leerlingen die al een baan hebben krijgen dit traject dus ook aangeboden.

Alle leerlingen die van school gaan, met het advies 'werk', krijgen een begeleidingstraject aangeboden door de "Gemeente Almere". Wanneer een leerling het advies krijgt om te gaan werken bij een regulier bedrijf (eventueel als participatiewet jongere) zal een jobcoach van Mind@Work de begeleiding op zich nemen, vanuit het traject Into Work. Wanneer een leerling het advies krijgt om te gaan werken binnen een beschutte werkomgeving of binnen dagbesteding zal een jobcoach van de Gemeente Almere de begeleiding op zich nemen. Wanneer een leerling gaat werken bij één van de ASG-scholen wordt hij begeleid door een



jobcoach vanuit PrO Almere. PrO Almere heeft 5 stagebegeleiders opgeleid tot jobcoach voor deze taak.

De begeleiding en kennismaking van de jobcoaches begint in de laatste maanden van het laatste schooljaar. Direct aansluitend op de adviesgesprekken met ouders en leerling zijn er de kennismakingsgesprekken met Into Work of de Gemeente Almere. Vanaf dat moment lopen de jobcoaches gelijk op met de begeleiders vanuit school. Zo lang de leerling op school zit ligt de regie bij de mentor, met de ondersteuning van de stagebegeleider. De regiefunctie wordt aan het einde van het schooljaar overgedragen aan de jobcoach. Door deze nauwe samenwerking kan er een naadloze aansluiting ontstaan van leerling naar werknemer.

#### 4.4 De grenzen van de ondersteuningsmogelijkheden

PrO Almere kent grote ondersteuningsmogelijkheden voor leerlingen. Deze mogelijkheden hebben echter ook grenzen. Deze grenzen hebben vooral betrekking op de aansturing van sociaal gedrag en het lesaanbod van theorie en praktijk. Per leerling wordt onderzocht of het aanbod van PrO Almere aansluit op de onderwijsbehoeften van de leerling. We zoeken hierbij naar mogelijkheden. Hierbij kan de inzet van hulpverlening (en het resultaat daarvan) een randvoorwaarde zijn, om over te gaan tot plaatsing op PrO Almere.

De aard, de zwaarte en/ of de combinatie van de onderwijsbehoeften kan een reden zijn om de leerling naar een andere school/ setting te verwijzen of niet te plaatsen. Er kan hierbij bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Leerlingen die zich niet kunnen handhaven in een groep met 1 op 12-15 begeleiding
- Leerlingen die niet zelfredzaam zijn (bijvoorbeeld niet zelfstandig kunnen reizen, onvoldoende persoonlijke verzorging)
- Leerlingen die zich sociaal-emotioneel niet kunnen handhaven binnen de school
- Leerlingen zonder zelfreflectie en ontwikkeling hierin (geen gewetensontwikkeling, niet aanspreekbaar op gedrag)
- Leerlingen die het welzijn en/ of de voortgang van andere leerlingen verstoren
- Leerlingen die een gevaar op kunnen leveren voor, of voor een gevoel van onveiligheid zorgen bij, medeleerlingen, personeel en zichzelf
- Leerlingen met ernstige internaliserende of externaliserende gedragsproblematiek
- Leerlingen met ernstige psychiatrische problematiek
- Leerlingen met ernstige thuisproblematiek die van invloed is op het gedrag op school of in de vrije tijd
- Leerlingen die veelvuldig verzuimen en/of niet naar school toe komen (ondanks inzet van hulp)
- Leerlingen waarbij ingezette (binnen- of buitenschoolse) hulp onvoldoende effect / resultaat heeft
- Leerlingen die behoefte hebben aan een aanpak waarbij het gedrag of de gezondheid voorop staat en niet het onderwijs
- Leerlingen waarbij medische handelingen moeten worden verricht
- Leerlingen die zich niet verstaanbaar kunnen maken in het Nederlands en instructie onvoldoende kunnen volgen (nieuwkomers)

Als wij als school alle extra's hebben ingezet die we hebben op school, op didactisch en/of pedagogisch gebied en ondanks dat we geen of heel weinig ontwikkeling zien bij de leerling dan kan een leerling alsnog verwezen worden naar een andere school/setting.

Van leerlingen wordt verwacht dat zij beschikken over voldoende sociale en praktische zelfredzaamheid om te kunnen functioneren binnen een groep, die ongeveer 12-15 leerlingen groot is. Van leerlingen op PrO Almere wordt verwacht dat zij in staat zijn om (met enige hulp) zelfstandig hun weg binnen en buiten school te vinden. Daarbij kunnen de leerlingen omgaan met verschillende docenten, lesplekken en locaties. Ze dienen om te kunnen gaan met een (persoonlijk) rooster en de vrijheden die daaraan gekoppeld zijn.

Binnen PrO Almere staat de veiligheid centraal. Van de leerling wordt verwacht dat hij zich kan handhaven binnen de populatie van het praktijkonderwijs. De leerling dient voldoende sociale aansluiting te vinden bij leeftijdsgenoten/ schoolgenoten. Daarbij verwachten we van de leerlingen dat zij kunnen omgaan met autoriteit en aanwijzingen van alle medewerkers opvolgen.

Op het gebied van Nederlands en Rekenen bieden wij lesstof aan onder- en op niveau 1F. De ondergrens van de ondersteuningsmogelijkheden ligt bij de basale vaardigheden in lezen, schrijven en rekenen (half groep 3). De bovengrens van ons lesaanbod ligt voor de didactische vaardigheden op een leerroute naar 2F niveau.

Het praktijkonderwijs bestaat voor een groot deel uit praktische lessen. Wij bieden lesstof aan op het niveau van redzaamheid in het dagelijks leven tot aan assistentenniveau (mbo1). De ondergrens van de ondersteuningsmogelijkheden ligt bij enige motorische vaardigheid in, en affiniteit met, praktisch werk (gereedschap vasthouden en hanteren, bv. snijden, knippen, optillen, stapelen). Maar daarnaast is ook enig plezier beleven aan creatieve en praktische vakken (klusjes doen en sport) van belang. PrO Almere biedt verschillende certificeringstrajecten. Doordat leerlingen meerdere branchegerichte certificaten en praktijkverklaringen kunnen halen, is de bovengrens voor het lesaanbod van de praktijk hoger.

Als PrO Almere geen passend aanbod (meer) heeft, wordt er gezocht naar een andere passende plek die wel de juiste zorg kan bieden. Dit kan bijvoorbeeld een andere reguliere voortgezet onderwijs school zijn, een school voor speciaal voortgezet onderwijs of een ander, meer individueel traject (bijvoorbeeld Flevodrome, Meiden met Pit). Indien nodig zal Passend Onderwijs Almere hierbij betrokken worden. Vanuit PrO Almere nemen we deel aan schakel en steunpuntgesprekken en hebben we ook een nieuw traject vormgegeven. In schooljaar 2023-2024 gaan we starten met Next Level op een andere locatie in Almere. Dit traject is bedoeld voor jongeren die veel meer ondersteuning nodig hebben op hun gedrag zodat ze weer tot leren komen. Dit is een traject waarbij 's Heeren Loo een belangrijke rol heeft. De bedoeling van Next Level is dat jongeren daar maximaal twee jaar zijn, om vervolgens weer door te stromen naar onderwijs, werk of dagbesteding.

## 5. Toekomst: waar willen we staan over 5 jaar?

### 5.1 Terugblik toekomstperspectief 2017-2023

1. Betere samenwerking op inhoud tussen theorie, praktijk en stage.

Een betere samenwerking op inhoud tussen theorie, praktijk en stage heeft een andere vorm gekregen Binnen PrO Almere zijn we een professionaliseringsslag aan het maken. We zijn begonnen om de vakgroepvoorzitters beter te positioneren en te faciliteren in de school. De vakgroepvoorzitters komen ook samen bij elkaar en scholen ook samen. Vakgroepvoorzitters werken met jaarplannen die ze ook met elkaar delen, maar ook op elkaar aansluiten. We zijn hier nog wel lerend in. En daarmee is het belangrijk om deze lijn voor te zetten de komende jaren.

2. Het uitbreiden van activiteiten voor talentontwikkeling bij de leerlingen.

Dit is goed gelukt. Het aantal te behalen certificaten is verhoogd. We hebben ook meer mensen ingehuurd om heel specifieke vaardigheden aan te bieden (schilderen als voorbeeld maar ook nagelstyling). En naschoolse activiteiten op het gebied van sport, kunst en cultuur. Hier wordt veel gebruik van gemaakt door leerlingen.

3. Het invoeren van een nieuw leerlingvolgsysteem wat beter aansluit bij de leerling en ouders (Presentis).

Presentis is ingevoerd maar ook nog steeds in ontwikkeling. Ouders hebben inzage in Presentis en we hebben ook een digitaal portfolio ontwikkeld. Wel zien wij dat ouders nog niet heel vaak inloggen in Presentis. Hier moet meer aandacht voor komen.

4. Het arrangement Extra Nederlands verder in school implementeren.

Er zijn meer mensen geschoold rond NT2 onderwijs, Language Nut kunnen leerlingen gebruiken. We hebben training gehad van het ITTA.

5. Het borgen van logopedie op elke locatie door externe partner (de Praatmaatgroep).

We zijn hier voortvarend mee gestart en een tijd liep dit heel redelijk. Het grootste probleem was dat leerlingen en ouders via de huisarts een verwijzing nodig hadden voor de logopediste. Dit was een moeizaam traject, wat vaak ook lang duurde voordat de beschikking rond was. In 2023 heeft de Praatmaatgroep onze overeenkomst opgezegd omdat er toch te weinig jongeren gebruik van maakten. Een bijkomend probleem is dat er een groot tekort aan logopedisten is.

6. Het opzetten en implementeren van het Onderwijs Jeugdhulp Arrangement.

Dat is op alle locaties goed gelukt. Ondertussen wordt er veel preventief gewerkt in de vorm van trainingen aan een groep maar ook in kleinere groepen met specifieke thema's. Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met school waardoor we snel kunnen op en afschakelen. De ambulante begeleiders kunnen outreachend werken en gaan ook geregeld naar de gezinnen van leerlingen.

7. Het opzetten van het project Kickstart. Een woonhuis (als leslocatie) voor leerlingen die angstig zijn en nog niet in een grotere setting kunnen functioneren. Dit zal samen met 's Heeren Loo worden vorm gegeven.

We hebben verschillende keren een plan ingediend. Zowel bij de Gemeente Almere als bij het samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Dit heeft geen middelen opgeleverd. Wij vinden dit echter nog steeds nodig in Almere.

## 5.2 Perspectief voor 2027

1. Ontwikkeling van het arrangement Next Level.
2. Versterking vakgroepvoorzitters en zorgen voor meer samenhang in de jaarplannen.
3. Samenwerking met partners (De Schoor, stichting Surrant, politie en Gemeente Almere) om preventief te werken aan veiligheid.
4. Ontwikkeling van meer maatwerk en eigenaarschap voor leerlingen (Fase-onderwijs).
5. Verder zichtbaar maken van de mogelijkheden van het praktijkonderwijs in Almere.
6. Promotie praktijkonderwijs om op deze manier goed personeel binnen te krijgen en goed personeel te behouden.